

G o n d o l a t o k .

1908. *December hó 18.* Hazánkban a római katolikusok nagy részével, a szabadelvűien gondolkozókkal, egymásnak érdekkörét nem bántva, barátságban, testvéries egyetértésben élünk: ők azon meggyőződésből indulnak ki, hogy minden vallás jó, szükséges, mely az erkölcsös élet tanait hirdeti és a krisztusi eszméknek élő, munkáló erővé alakulását elősegíti — mely már magában kizárja a vallási türelmetlenséget — míg azok ultramontán része azt tartja, hogy az emberek csak hitelveik elfogadásával nyerhetik el az örök üdvösséget, tehát erkölcsi kötelességük más vallásu embertársaik üdvösségéről gondoskodva, őket azoknak megnyerni. Ennek kifolyása, hogy ezen akadályt nem üsmerő, a körülményekkel alkudni nem tudó része, idejét érzi annak, hogy a cselekvés terére lépjen. Mintán soha sem nézte jó szemmel azt, hogy protestánsok is vannak e világon, most hosszas hallgatás után, letéve az álarczot, melyet eddig viselt, jövője iránti bizalommal eltelve, kezdi felemelni fejét és az ecclesia militans segítségével hódító útra indul, saját körét elhagyva, a más vallásnak területére: tömör sorokban, mindenemü egyletével felfegyverkezve.

Hogy hova fog ez vezetni, előre meg nem mondható.

De hogy a társadalmi béke kívánatos öregbitésére nem szolgál, az bizonyos.

1909. *Januárius 16.* A pap ne csak jó szónok legyen, hanem jó ember is. Az irányt, melyet kitűzött beszédeiben, hivei erkölcsi életének gyarapítására, kövesse ő maga is. Életével, cselekedeteivel mutasson jó példát; előljárván a krisztusi eszmék szolgálatáuan. Ne legyen olyan, mint az orvos, ki megírja betegének az orvosszert, de maga nem veszi be, hanem olyan, mint termő gyümölcsfa, mely nemcsak virágaival gyönyörködteti szemünk, hanem gyümölcsével táplál, erősít.

Családi élete legyen tiszta, mocsoktalan és házatájéka hivei előtt oly megszentelt hely, a hová, ha beteszik lábukat, onnan mindig

azon érzéssel és meggyőződésben távozhassanak el; a mi papunk egy becsületes, derék ember.

Eljárása mindenkivel szemben legyen igazságos, szeretetteljes — méltatlan megtámadásokra megbocsájtó — egyszóval olyan, hogy az ellen elfogulatlanul ítélve, senki kifogást ne tehessen.

Csak így lehet valódi, krisztusi szellemben élő pap, kinek nevében felesküdt. Méltó a palástra, melyet visel.

1909. februarius 16 Erős vallás-ellenes hangulat hatja át mostan az orosz műveltebb társadalom fiatalságát, — mely onnan természetesen, mint világitó körből el fog terjedni — előbb lassan, de azután, ha egyszer első lépést megtette, mind nagyobb tömegek közé, míg végre az egész, addig orthodox hitéhez erősen ragaszkodó, nagyon vallásos orosz népre. Megőrjíté őket a kor jelszava: „Mindent magunkért, semmit másért, azért élsz e földön, hogy élvezd ki minden gyönyörűségeit, félre az útból mindenek, mi ebben akadályoz! — Miudezt megírja Ártzibácev orosz író „Szánin“ nevű munkájában, melyben „Szánin“, a jelenlegi orosz fiatalság tipikus megtestesítője a keresztény vallásról így nyilatkozik: „A kereszténység véleményem szerint a történelemben nagyon szomorú szerepet vitt. Azon időben, midőn az emberiség már nem bírta sorsát elviselni és már kevés hiányzott ahhoz, hogy minden megalázottnak és szerencsétlennek megjőjjön az esze és egy hatalmas lökéssel a dolgoknak elviselhetlen és igazságtalan rendjét porrázuzza, egy szóval mindent megsemmisítsen a mi idegen, más vizéből táplálkozott — igen, ép azon időben állott elő a csendes, alázatos, sokat ígérő keresztény vallás. Elítélte a harczot, belső üdvösséget ígért, az embereket csendes álomlásba ringatta, egy vallást alapított, mely azt parancsolja, nem szabad a gonosznak erővel ellentállani — egyszóval kibocsátá a gőznek egész feszeréjét. A hatalmas jellemek, kiket az évszázados szenvedés arra nevelt fel, hogy harczoljanak, legbárgyubb idioták gyanánt vonultak le az arénába és testiükről saját kezeikkel, czafrangokban húzták le a bőrt, oly bátorsággal — mely megérdemelte volna, hogy más nagy célra használjanak el. . . . Ellenségeik természetesen nem is kívántak egyebet. És most újra évszázadok rabigája és lenyügözése szükséges arra, hogy az e miatti fellázadás kitörjön. Az emberiség testére, mely igen vad volt arra, hogy rabszolgává legyen, a keresztény vallás vezeklőingét adták rá, melylyel eltakarták a szabad emberi léleknek minden színváltozatait . . . Az erőseket, kik szeren-

eséjüket bármely pillanatban megalapíthatták volna, megtévesztette-életük végezelját egy távoli jövőre toltá át — biztatva olyannal, a mi nincsen — olyannal a mit közülök egyik sem láthat meg . . . És ez által az életnek minden varázsa megszünt: a büszkeség, a szenvedélyek korlátlan uralma, a tetterő mind elenyésztek — és csak a kötelesség maradt meg — és azután majd a jövőndő aranykornak fel nem fogható álma, aranyosnak természetesen a mások számára. Igen, a kereszténységnek utálatos szerep jutott a történelemben és Jézus Krisztus neve, még hosszasan átok súlyával fog nehezedeni az emberiségre“.

Ha az ember ilyeneket olvas, — olyan könyvben, melynek nagy az olvasóközönsége — megrémülve látja, hogy némely modern filozofus úttévesztett gondolkozása, életelmélete mily örülségbe viheti a műveltebb és nem korlátolt elméket is és ez által megmétélyezhet egy egész nemzetet.

Ezt gondolják meg és alkalmazzák ellenük óvszereiket ideje korán minálunk is mindazok, kiknek összes népünk minden rétegének testi és lelki gondozása a hivatásával jár.

Most a szociális mus gondolata van soron, ha annak lázza lejár, és az emberek csalódottan elhagyják az imádott bálványt: ügyeljenek — kötelességük — nehogy a mi népünk eljusson azon pontra, a hol nincsen már semmi szép, nemes törekvés, az erkölcsöket szabályozó keresztény-érzés, csak a szabadjára bocsájtott szenvedélyek és rossz indulatok üzik kicsapongásaikat.

— A kolozsvári gyermekvédő menhelybizottság ma tartja meg Kolozsvárt a m. kir. tudományegyetem aulatermében alakuló ülését, melyre eljött Budapestről a gyermekvédelem lelkes pártfogója, gróf Edelsheim-Gyulay Lipót is.

Remélem és szívből kívánom, hogy siker koronázza nálunk ma megkezdett munkásságukat, az elhagyottak és az ápolásban szűkölködők szenvedéseinek enyhítésére.

1909. febr. 18. „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat“. Ha létesül: mily gyönyörűsége s változás az emberi társadalomban.

Gondolkoznak-e ezen az emberek ?

Úgy látszik, mégis csak gondolkoznak.

A ki kifejezett gondolatait megvalósítja, azokért helyt áll, midőn cselekedni kell, annak beszédében megbizhatsz: — követheted.

Gálfalvi Nagy Lajos

(1828—1910.)

A magyar nemzeti élet fáján egy szívós ág halt ki.

Hosszú életén keresztül egyik legtipikusabb személyesítője annak, mit a mult száz egyik költője így fejezett ki: „Csak áldom az Istenemet, a mért én is magyar vagyok“

Nem az államférfiak csoportjában, hanem abban a csoportban munkál, mely a nemzeti élet földjét az ifjúság lelkében, mint annak tanítója, a költészet forrásából öntözi. Saját költői ereje és a költészet iránti szeretete különösen alkalmassá teszik e munkára és jótékony befolyást gyakorolt nemcsak általán az ifjúság lelkének termékenyítésére, hanem fokozottabban arra is, hogy a mult százév második felében a magyar nemzeti költészetnek egy pár számot tevő képviselője támadjon abban az egyházi családban, melyhez a százév első feléről Aranyosrákosi Székely Sándor és Kriza János tartoznak.

Azonkívül, hogy költeményeket írt, melyek közül a házara és a családra vonatkozók a megkapóbbak, balladákat gyűjtött és gyarapította azokkal Kriza Vadrózsái gyűjteményét.

Folyóiratunkat is Krizával ő indította és az első két kötetet ők adták ki együtt.

Egy költeményében egy nagy művésznőnek¹ font hervadhatlan babért.

¹ Bulyovszkyné Szilágyi Lilla.